

**VALSTYBĖS
DOKUMENTŲ
TECHNOLOGINĖS
APSAUGOS TARNYBOS
PRIE FINANSŲ
MINISTERIJOS
2019 METŲ VEIKLOS
ATASKAITA**

2020 m. sausio 27 d. Nr. 6-27
Vilnius

VADOVO ŽODIS

2019 metai Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybai prie Finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) buvo gausūs iššūkių. Įgyvendinant Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo planą, per praėjusius metus buvo planuota Tarnybą prijungti prie Lietuvos metrologijos inspekcijos, tačiau atlikus išsamią Tarnybos veiklos analizę šių ketinimų buvo atsisakyta.

Vis dažniau akcentuojama, kad įstaigos ir įmonės turi atsisakyti popierinių dokumentų, ir kalbama ne tik apie vidinius įstaigų dokumentus, bet ir saugiuosius dokumentus. Manoma, kad visi dokumentai turi tapti e. dokumentais. Žinoma, kai kurie saugieji dokumentai jau dabar yra e. dokumentai, kaip Lietuvos Respublikos pasas, Asmens tapatybės kortelė ir pan., dėl talpinamų biometrinių duomenų. Ekspertai prognozuoja, kad per ateinančius 50 metų pasaulyje materialūs dokumentai išliks. Tą patvirtina ir 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos priimtas reglamentas (ES) 2019/1157 dėl Sąjungos piliečių tapatybės kortelių ir Sąjungos piliečiams bei jų šeimos nariams, kurie naudojami laisvo judėjimo teise, išduodamų teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų saugumo didinimo.

2020 metais ir toliau seksime inovacijas saugiųjų dokumentų srityje, ieškosime naujų technologinės apsaugos priemonių, vertinsime šių priemonių panaudojimo galimybes Lietuvos Respublikoje leidžiamų dokumentų gamyboje.

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos
prie Finansų ministerijos direktorius

Klemensas Rimšelis

I SKYRIUS

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTRUI PAVESTŲ VALDYMO SRIČIŲ STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) veiklos tikslas – užtikrinti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų (pvz., paso, tapatybės kortelės, vairuotojo pažymėjimo, banderolių, diplomų, keleivinio transporto bilietai ir pan.) technologinę apsaugą.

2019 metais Tarnyba savo veiklą organizavo vadovaudamasi Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2019–2021 metų strateginiu veiklos planu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintu Tarnybos metiniu veiklos planu. 2019 metais Tarnyba buvo atsakinga už Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2019–2021 metų strateginio veiklos plano programos „Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas“ (kodas 01.02) uždavinio „Užtikrinti efektyvius Finansų ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų atliekamų funkcijų procesus“ priemonės „Užtikrinti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinę apsaugą“ (kodas 01.01.21) (toliau – priemonė) įgyvendinimą.

Tarnyba, įgyvendindama savo veiklos tikslą bei vykdydama minėtą priemonę:

- rengia saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų grafinius projektus;

- prižiūri saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų etalonų gamybą ir vertina etalonų projektus;
- rengia saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašus;
- organizuoja Tarnybos rastų naujų technologinės apsaugos priemonių vertinimą ir teikia išvadas dėl jų panaudojimo saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinei apsaugai;
- teikia informaciją apie išleistus į apyvartą ir galiojančius saugiuosius dokumentus ir saugiuosius dokumentų blankus Europos dokumentų archyvavimo sistemai (FADO);
- prižiūri licencijuojamos veiklos sąlygų laikymąsi;
- atlieka saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų kokybės tikrinimus;
- vykdo teisės aktų, reglamentuojančių saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų leidybą, technologinę apsaugą ir gamybą, nuostatų laikymosi Vyriausybės vertybinių popierių, banderolių, keleivinio transporto bilietai, oficialiųjų žymėjimo ženklų, dokumentų blankų privalomąsias formas tvirtinančiose įstaigose priežiūrą;
- tvarko Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų registrą;
- analizuoja kaupiamus (turimus) duomenis ir rengia apibendrintos informacijos apie saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybą bei klastojimą suvestines ir kt.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Priemonės kodas	Priemonės pavadinimas	Tarnybos 2019 m. asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
01-02-01-01-21	Užtikrinti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinę apsaugą	1 023,0	1 172,6*	1 172,5	99,99

* Tvirtinant Tarnybos 2019 m. asignavimus nebuvo įvertintas darbo užmokesčio fondo didėjimas lyginant su 2018 m. dėl naujo Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo. Didžiąją papildomai skirtų asignavimų dalį sudarė asignavimai darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms.

2019 m. gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos piliečiams pradėti išduoti naujausio pavyzdžio atnaujinti Lietuvos Respublikos pasai, kuriuose įdiegtos Tarnybos darbuotojų rastos ir įvertintos pažangiausios technologinės apsaugos priemonės, tokios kaip *skaidrus langelis, daugiaspalvis vaizdas, švytintis ultravioletiniuose spinduliuose*. Šios priemonės niekada nebuvo naudojamos Lietuvos Respublikos asmens

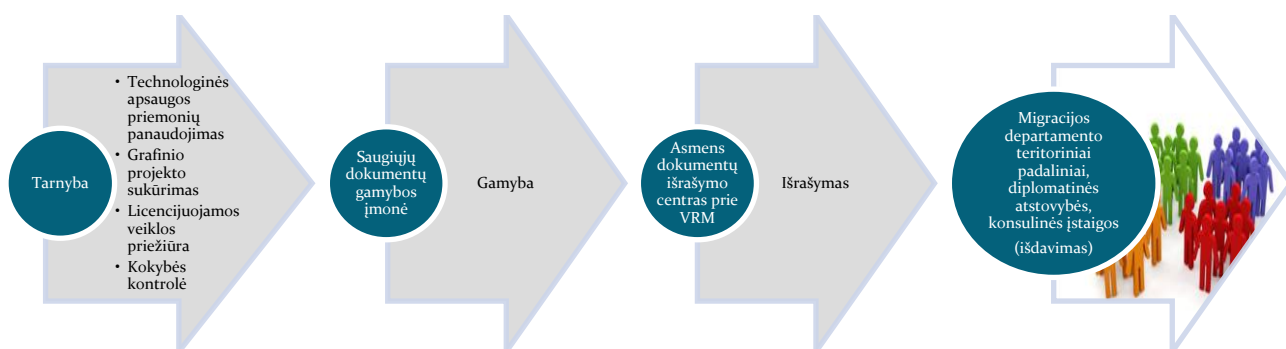
tapatybės dokumentuose.

Lietuvos Respublikos pasas sukurtas atsižvelgiant į naujausius Europos Sąjungos reikalavimus, Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) rekomendacijas ir galutinį vartotoją – Lietuvos Respublikos pilietį – pasiekia efektyviai bendradarbiaujant skirtingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms bei saugiųjų dokumentų blankų ir technologinės apsaugos priemonių gamintojams.

Skaidrus langelis

Daugiaspalvis vaizdas, švytintis ultravioletiniuose spinduliuose

Subjektai, dalyvaujantys gaminant ir išduodant Lietuvos Respublikos pasą

2019 m. buvo rasta nauja technologinės apsaugos priemonė, organizuotas šios priemonės vertinimas – priemonė priskirta prie technologinės apsaugos lygio, įtraukta į technologinės apsaugos priemonių sąrašą ir pan.

2019 m. parengti ir patvirtinti 99 saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų grafiniai projektai.

Vykdyta saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų etalonų gamybos priežiūra, įvertinti ir patvirtinti 86 saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų etalonų projektai.

Parengti 94 (devyniasdešimt keturių) saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašai visuomenei, specialistams, ekspertams.

Europos dokumentų archyvavimo sistemos (FADO) nacionalinės centrinės tarnybos išlaptintos informacijos ryšių ir informacinei sistemai (N.FADO) parengta ir pateikta informacija apie Kelionės dokumento blanką (identifikavimo kodas 00910-A1), naujausio Lietuvos Respublikos paso blanką (identifikavimo kodas 00741-A3).

Vykdamas saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos (toliau – licencijuojama veikla) sąlygų laikymosi priežiūrą, per 2019 m. atlikta 10 tikrinimų (vidutinė tikrinimų trukmė – 3 darbo dienos). Tikrinimų metu nustatyti 3 mažareikšmiai pažeidimai, visi jie susiję su Darbo uždarojo režimo sąlygomis taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. 1K-269, laikymusi. Dėl šių pažeidimų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos įmonėms tikrinimų metu pareikštos žodinės pastabos. Per 2019 m. 8 kartus teiktos konsultacijos visoms įmonėms, turinčioms saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos licencijas. Daugiausia aiškinimo reikalaujantis teisės aktas – Darbo uždarojo režimo sąlygomis taisyklės.

Pagal gautus saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos įmonių (toliau – įmonė) pranešimus 91 kartą dalyvauta priimant specialiąsias medžiagas į įmonių specialiųjų medžiagų patalpas, 47 kartus dalyvauta naikinant saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos broką, fotoplėveles, spaudos formas, tuščią specialiųjų dažų tarą, 351 kartą tikrintas ir užplombuotas numeruotas saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų brokas,

4 kartus dalyvauta atliekant specialiųjų medžiagų, ruošinių, broko, fotoplėvelių, spaudos formų inventorizaciją.

Atliekant saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų kokybės tikrinimus, patikrintas visas teisės aktais nustatytas patikrinti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų kiekis – 290 471 vienetas (2019 m. I ketv. – 141 341 vnt., 2019 m. II ketv. – 54 451 vnt., 2019 m. III ketv. – 30 845 vnt. ir 2019 m. IV ketv. – 63 834 vnt.). Taip pat atlikti 106 saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų pavyzdžių komplektų kokybės tikrinimai.

Vykdamas teisės aktų, reglamentuojančių saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų leidybą, technologinę apsaugą ir gamybą, nuostatų laikymosi Vyriausybės vertybinių popierių, banderolių, keleivinio transporto bilietai, oficialiųjų žymėjimo ženklų, dokumentų blankų privalomasias formas tvirtinančiose įstaigose priežiūrą, per ataskaitinį laikotarpį atlikta 12 tikrinimų: Panevėžio ir Šiaulių miestų, Kėdainių, Šakių, Šiaulių, Pakruojo, Birštono, Lazdijų, Radviliškio, Kelmės ir Telšių rajonų bei Kalvarijos savivaldybių administracijose.

Tvarkant Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų registrą (toliau – Registras), per ataskaitinį laikotarpį pagal pateiktas paraiškas įregistruoti 24 Registro objektai; pakeisti Registro duomenys ir modifikuoti 53 Registro objektai; išregistruoti 9 Registro objektai ir 4 Registro objektai perkelti į archyvą; į Registrą įvesti duomenys apie 31 Registro objektą ir 57 modifikuotų Registro objektų pavyzdžių gavimą iš gamintojų; duomenys apie 92 Registro objektų technologinės apsaugos priemonių aprašų visuomenei paskelbimą; duomenys apie 15 naujų Registro objektų klastočių. Į anglų kalbą išversti 35 Registro objektų technologinės apsaugos priemonių aprašai.

Siekiant užtikrinti Registro pasiekiamumą, per ataskaitinį laikotarpį buvo vykdyti Registro programinės įrangos priežiūros darbai: darytos tarnybinių stočių programinės įrangos ir aktualių duomenų atsarginės kopijos; atlikti smulkūs interneto svetainės pakeitimai. Atlikti Registro duomenų bazių priežiūros darbai: konfigūruotos duomenų bazės bei programinė įranga, darytos ir patikrintos kiekvieno ataskaitinio laikotarpio mėnesio atsarginės Registro duomenų kopijos ir pašalintos senesnės, nuolat vykdyta Registro, duomenų bazių apsauga nuo neatsargių ar piktavališkų naudotojų veiksmų; vykdyti Registro vartotojų administravimo ir klasifikatorių tvarkymo darbai. Atlikta Registro vartotojų kompiuterizuotų darbo vietų priežiūra, apsauga, kontrolė. Išspręstos kompiuterinių darbo vietų techninės problemos ir konsultuoti naudotojai dirbant kompiuterinėmis programomis, atnaujinta programinė įranga (antivirusinė, „Java“, „Windows OS“, „Chrome“ ir kt.), atlikti profilaktikos darbai. Veiksmas, vertinant nustatytu produkto vertinimo kriterijumi „Registro pasiekiamumas teisės aktų nustatytais terminais“, įvykdytas 100 proc.

Analizuojant Tarnybos kaupiamus (turimus) duomenis, parengtos 8 apibendrintos informacijos apie saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybą bei klastojimą suvestinės – 4 suvestinės apie saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų klastojimą, naudojant Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktus duomenis, ir 4 suvestinės apie saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybą.

INFORMACIJA APIE VERTINIMO KRITERIJŲ ĮGYVENDINIMĄ

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdymas	Įvykdymo būklė, proc.
1.	Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų eskizų pagal patvirtintus technologinės apsaugos priemonių sąrašus rengimo laiko trumpėjimas dienomis palyginti su teisės aktuose nustatytais terminais (darbo dienomis) (P-01-02-01-01-21)*	1	1	100**
2.	Parengtų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų grafinių projektų procentas nuo	100	100	100

	teisės aktuose, reglamentuojančiuose saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybą, nustatytais terminais privalomų parengti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų grafinių projektų, proc.			
3.	Įvertintų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų etalonų projektų procentas nuo pateiktų įvertinti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų etalonų projektų, proc.	100	100	100
4.	Parengtų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašų visuomenei, specialistams, ekspertams procentas nuo teisės aktais nustatytais terminais privalomų parengti saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinės apsaugos priemonių aprašų visuomenei, specialistams, ekspertams, proc.	100	100	100
5.	Suorganizuoti Tarnybos rastų naujų technologinės apsaugos priemonių vertinimai ir pateiktos išvados dėl jų panaudojimo nuo surastų naujų technologinės apsaugos priemonių, proc.	100	100	100
6.	Pateiktos informacijos apie išleistus į apyvartą ir galiojančius saugiuosius dokumentus ir saugiuosius dokumentų blankus procentas nuo reikalingos pateikti teisės aktuose nustatytais terminais informacijos apie išleistus į apyvartą ir galiojančius saugiuosius dokumentus ir saugiuosius dokumentų blankus, proc.	100	100	100
7.	Atlikti licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi tikrinimai, vnt.	10	10	100
8.	Patikrintų saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų, kurių kontrolę turi vykdyti Tarnyba, dalis, proc.	100	100	100
9.	Atlikti Vyriausybės vertybinių popierių, banderolių, keleivinio transporto bilietų, oficialiųjų žymėjimo ženklų, dokumentų blankų privalomasias formas tvirtinančių įstaigų patikrinimai, vnt.	12	12	100
10.	Registre sukauptų duomenų procentas nuo gautų paraiškų ir nustatytos formos dokumentų, proc.	100	100	100
11.	Registro pasiekiamumas norminių dokumentų, reglamentuojančių valstybės informacinių sistemų veiklą, nustatytais terminais, proc.	100	100	100
12.	Parengtos suvestinės apie saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybą bei klastojimą, vnt.	8	8	100

* Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2019–2021 metų strateginio veiklos plano vertinimo kriterijus.

PAGRINDINĖS TEISĖKŪROS INICIATYVOS

Siekiant mažinti **administracinę naštą verslui ir optimizuoti ūkio subjektų priežiūrą**, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai pateikti pasiūlymai dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo ūkio subjektų priežiūros srityje: Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamybos licencijavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 16 d. nutarimu Nr. 1615, pakeitimo projektas; Darbo uždarėjo režimo sąlygomis taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. 1K-269, naujos redakcijos projektas; Saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų

kokybės tikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1K-306, naujos redakcijos projektas.

Siekiant užtikrinti **saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų technologinę apsaugą**, patvirtintas Technologinės apsaugos priemonių techninių duomenų nustatymo ir jų tikrinimo tvarkos aprašas, Gautų naujų technologinės apsaugos priemonių vertinimo, įtraukimo į technologinės apsaugos priemonių sąrašą ir priskyrimo prie tam tikro technologinės apsaugos priemonių lygio procedūros aprašas, Įslaptintos informacijos perdavimo saugiųjų dokumentų ir saugiųjų dokumentų blankų gamintojams taisyklės, Europos Sąjungos Lietuvos Respublikai perduotos įslaptintos informacijos administravimo procedūros aprašas.

Siekiant užtikrinti tinkamą **viešųjų pirkimų**, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, vykdymą nauja redakcija išdėstytas Tarnybos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklės ir Tarnybos mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, komisijos darbo reglamentas.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos **pranešėjų apsaugos** įstatymo nuostatas, patvirtintas Informacijos apie pažeidimus administravimo Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyboje prie Finansų ministerijos tvarkos aprašas bei sudaryta Informacijos apie pažeidimus administravimo grupė, atliekanti kompetentingo subjekto funkcijas. Informacija apie pranešėjų apsaugą Tarnyboje paskelbta Tarnybos interneto svetainėje.

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Siekiant neatsilikti nuo sparčiai besivystančių technologijų, besikeičiančios teisinės aplinkos, didėjančių reikalavimų veiklos kokybei Tarnyboje didelis dėmesys skiriamas žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos kėlimui. Per 2019 m. **53,2 proc. Tarnybos darbuotojų** (25 darbuotojai) **kėlė kvalifikaciją** aktualiausiomis temomis: asmens duomenų apsaugos, korupcijos prevencijos, rizikos valdymo, viešųjų pirkimų, įslaptintos informacijos apsaugos ir administravimo, pranešėjų apsaugos, informacinių technologijų (kriptografijos, ORACLE) ir kt. klausimais.

Direktorius

Klemensas Rimšelis